

การจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์เชิงนโยบายสาธารณะ (Public Policy)
ภายใต้โครงการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ ประจำปี 2561
โครงการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนฯ
Transfer of Knowledge and Technology to Sustainable Rubber Plantation Management

1. หลักการและเหตุผล

เมื่อกลไกของประชาคมโลกได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวเนื่องจากการเพิ่มของอุณหภูมิโลกที่ส่งผลกระทบต่อสภาพกว้าง นโยบายและกติกาในการรักษาพื้นที่ป่าไม้ที่นั้นถูกหยิบยกมาพูดในเวทีระดับโลก การปฏิเสธการใช้ไม้และผลิตภัณฑ์ที่มาจากป่าธรรมชาติ การทำไม้ที่ผิดกฎหมายและการไม่เคารพสิทธิของชุมชน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การนำระบบของการรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนเข้ามาเป็นเครื่องมือในการการันตี และเป็นเอกสารบ่งชี้ว่า ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้เหล่านั้นมีที่มาจากแหล่งที่ถูกกฎหมายและให้ความใส่ใจถึงความสมดุล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

สำหรับประเทศไทยนั้นมีการปลูกสวนยางพารามากกว่า 22 ล้านไร่ กระจายไปทั่วภูมิภาค ในขณะที่พื้นที่สวนยางพาราขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทย (กยท) ประมาณ 19 ล้านไร่ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีผลผลิตของน้ำยางพารา และไม้ยางพาราส่วนหนึ่งมาจากแหล่งที่ผิดกฎหมายเข้ามาปะปนในตลาดโดยรวมและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ระบบการรับรองเป็นกระบวนการที่ได้รับการยอมรับและมีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง ที่กำหนดให้มีการรับรองตั้งแต่ต้นทางคือแปลงปลูก และระบบการตรวจสอบย้อนกลับได้ในทุกระบวนการ เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นว่าเป็นไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่ได้มากแหล่งที่ถูกรับรองและมั่นใจว่าจะไม่มีการปะปนกันในทุกกระบวนการ ซึ่งมาตรฐานการรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ที่ตลาดให้การยอมรับนั้นมีหลายมาตรฐานเช่น เอฟ เอส ซี (FSC) , พี อี เอฟ ซี (PEFC) และบางมาตรฐานสำหรับตลาดเฉพาะเจาะจง เช่น เจ ไอ เอ (JIA) สำหรับเชื้อเพลิงนำเข้าประเทศญี่ปุ่น และ เค วู้ด (KWood) สำหรับตลาดประเทศเกาหลี เป็นต้น

โครงการจัดการความรู้นี้จะเป็นการนำองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์หลายด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามแนวทางมาตรฐานในระดับสากลมาพัฒนาเป็นสื่อการเรียนการสอน และนำไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะสามารถนำไปสื่อสารหรือขยายผลในการส่งเสริม การอบรม การให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกสวนยางพาราให้สามารถดำเนินการ การปฏิบัติ รวมถึงการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับหลักการและตัวชี้วัดของมาตรฐานการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพและเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันสำหรับสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสวนยางพาราจากประเทศไทยในตลาดนานาชาติได้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นการนำความรู้ เทคนิคและวิชาการด้านวนศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรับรองการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนไปถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ บุคลากรภาคสนามเพื่อที่จะขยายผลไปสู่ การปฏิบัติในการส่งเสริมเกษตรกรทำสวนยางพาราได้มาตรฐานต่อไป

2. เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ และการวิเคราะห์ – สังเคราะห์ในหลักการและการปฏิบัติ สำหรับการรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนตามมาตรฐานในระดับสากลเพื่อที่บุคลากรผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเทคโนโลยีนี้สามารถเข้าไปเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาและให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการขอการรับรองสวนยางพาราต่อไป

3. กระบวนการ

1. การประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้บุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือ ประชาชนทั่วไปที่สนใจส่งรายชื่อหรือสมัครเข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยมีเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พังงาและกระบี่ และการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร โดยสามารถลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ <http://innovation.forest.ku.ac.th>
2. ผู้ประสานงานจะทำการรวบรวมรายชื่อ และกำหนดวัน สถานที่ที่จะดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ และแจ้งกลับไปให้ผู้ที่มีความประสงค์เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีดังกล่าว ทั้งนี้จะพิจารณาเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทางเข้าร่วม
3. การจัดทำเอกสาร คู่มือ รวมถึงสื่อที่จะใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี โดยคำนึงของความสามารถในการที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้
4. จัดการถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืน มีกิจกรรมดังนี้
 - 4.1 การบรรยายให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ กลไก ระบบการรับรอง
 - 4.2 การจัดทำขั้นตอนการทำงาน
 - 4.3 การจัดการข้อมูล การประเมิน และการจัดทำเอกสาร
 - 4.4 การปฏิบัติการ มีกิจกรรมกลุ่ม การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และแนวความคิด
 - 4.5 กิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมกับชุมชน
 - 4.6 กิจกรรมสาธิตการรับการตรวจประเมินและการตรวจรับรอง
5. การประเมินผลการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี
6. องค์ความรู้ด้านวนศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสวนยางพาราอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องนั้นสรุปได้ดังนี้

องค์ความรู้ด้านวนศาสตร์	ข้อกำหนดของมาตรฐาน
1. หลักการจัดการป่าไม้	<ul style="list-style-type: none">▪ กฎหมายป่าไม้และที่เกี่ยวข้อง▪ แผนการทำไม้ประจำปี (AAC)

องค์ความรู้ด้านวนศาสตร์	ข้อกำหนดของมาตรฐาน
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ แผนการจัดการสวนป่า
2. หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ▪ การใช้สารเคมี ▪ การจัดการด้านขยะและสุขภาพอนามัย ▪ พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่แนวกันชน
3. หลักการทางวนวัฒนวิธี	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ผลผลิตจากสวนป่า (Benefit from Forest) ▪ ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่เนื้อไม้ (Non-Timber Forest Product : NTFP)
4. หลักการทางชีววิทยาป่าไม้	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การประเมินความหลากหลายทางชีวภาพของสวนป่า ▪ การประเมินพื้นที่ป่าที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value Forest: HCVF)
5. หลักการทางด้านวิศวกรรมป่าไม้	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การตัดไม้และถ่มไม้ ▪ อุปกรณ์ความปลอดภัยด้านป่าไม้ หรือ PPE (Personal Protection Equipment) ▪ การขนส่งไม้ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
6. วนศาสตร์ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> ▪ การมีส่วนร่วมของชุมชน ▪ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ▪ การจัดการป่าชุมชน

4. เป้าหมายผู้ได้รับการถ่ายทอด

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการยางแห่งประเทศไทย (กยท). ในภาคสนาม
2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.)
3. บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของหน่วยงานราชการ
5. บุคลากรทางการศึกษา
6. พระสงฆ์และผู้นำทางศาสนา
7. บุคลากรของบริษัทเอกชนที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง
8. ประชาชนทั่วไป

5. กำหนดการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

เป้าหมาย	วันที่	สถานที่
กลุ่มที่ 7. จังหวัดกรุงเทพมหานคร	26 – 27 สิงหาคม 2562	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** สถานที่ อาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม **

กำหนดการ (เวลาในการฝึกอบรม 20 ชั่วโมง)

เวลา	กำหนดการ
วันที่ 1 ของการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี	
0830 - 0900	ลงทะเบียน รับเอกสารประกอบ
0900 - 1000	ความรู้ความเข้าใจและประวัติการรับรองต้นไม้
1000 - 1100	แนวคิดและทฤษฎีการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนสำหรับแปลงปลูก และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ
1100 - 1200	หลักการและกระบวนการเบื้องต้นสำหรับมาตรฐาน นิยามและความหมายของคำสำคัญในระบบการรับรอง ขั้นตอนการทำงานในกระบวนการรับรองการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน
1200 - 1300	รับประทานอาหารกลางวัน
1300 - 1430	หน่วยของการรับรองแปลงปลูกและการตรวจสอบย้อนกลับ (FM/CoC) <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยจัดการป่าไม้/หน่วยย่อยการจัดการป่าไม้ - ขอบเขตของการรับรอง <u>งานกลุ่มบทที่ 1</u> : ระบบคุณภาพและบริบทองค์กร <u>งานกลุ่มบทที่ 2</u> : การเขียนโครงสร้างองค์กรและขั้นตอนการทำงาน
1430 - 1630	ข้อกำหนดและตัวชี้วัดของมาตรฐานต่าง ๆ <ul style="list-style-type: none"> <u>งานกลุ่มบทที่ 3</u> : ความไม่สอดคล้องกับข้อกำหนด และ <u>งานกลุ่มบทที่ 4</u> : การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
วันที่ 2 ของการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี	
0830 - 0900	ลงทะเบียน
0900 - 1030	ข้อกำหนดและตัวชี้วัดของมาตรฐานต่าง ๆ (ต่อ) <u>งานกลุ่มบทที่ 3</u> : (ต่อ) + <u>งานกลุ่มบทที่ 5</u> : การประเมินพื้นที่ป่าไม้ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์

เวลา	กำหนดการ
1030 - 1200	ข้อกำหนดและตัวชี้วัดของมาตรฐานต่าง ๆ (ต่อ) งานกลุ่มบทที่ 3 : (ต่อ) + งานกลุ่มบทที่ 6 : การจัดทำแผนการจัดการ
1200 - 1300	รับประทานอาหารกลางวัน
1300 - 1430	กลุ่มเกษตรกร และการรับรองแบบกลุ่ม - การรับรองหลาย ๆ พื้นที่ในระบบการรับรองเดียวกัน - การรับรองแหล่งที่มาของไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ที่เชื่อถือได้
1430 - 1700	การรับรองสำหรับเกษตรกรรายย่อยขนาดเล็กมาก พื้นที่ป่าที่มีคุณค่าต่อการอนุรักษ์สูง การรับรองส่วนที่ไม่ใช่เนื้อไม้

วันที่ 3 ของการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

0830 - 0900	ลงทะเบียน
0900 - 1000	หลักการและวิธีการ ระบบสารสนเทศสนับสนุนการตัดสินใจในการประเมิน เพื่อเข้าสู่ระบบการรับรองตามแนวทางมาตรฐานสากล
1000 - 1200	- ฝึกปฏิบัติการ - การประมวลผล - การแสดงผลและรายงานผล - สรุปและปิดการฝึกอบรม งานกลุ่มบทที่ 7 : การติดตามและประเมินผล งานกลุ่มบทที่ 8 : ความสัมพันธ์กับชุมชน งานกลุ่มบทที่ 9 : การจัดทำรายงานและการเตรียมรับการตรวจรับรอง
1200 - 1300	รับประทานอาหารกลางวัน

หมายเหตุ : วันที่ 3 อาจจะมีการปรับกำหนดการให้ไปอยู่ใน 2 วัน หากไม่มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
ซึ่งจะใช้วิธีการ สานิต และแนะนำการใช้งานระบบ แทน

ลงทะเบียนได้ที่ <http://innovation.forest.ku.ac.th/Certification>